

Genealogica Betuliensis

Nr 86 sommaren 2026

Björklungebygdens
I hjärtat av Uppland
Grundad 1985
Släktforskarförening

Ernst Sundström i arbete

Ni kommer väl ihåg Skotjänst?

Läs inne i tidningen

MEDDELANDEN OCH INFORMATIONER FRÅN STYRELSEN

2026 så här långt

Vintern och våren har ”som vanligt” drabbats väd-derfenomen och helgdagar o d som stört oss alla , och politiker glömmer vi så snabbt vi kan. Trots allt har vi kunnat genomföra sju öppethuskvällar och deltagit i en seniorfestival i Björklinge. Vi upplever ett gott intresse på våra aktiviteter och har ett stadigt medlemsantal.

Årsmötet

Den 12 mars genomfördes årets årsmöte och styrelsen blev i stort oförändrad. Vi förlorade Hans-Olov Bylund från styrelsen. till hantverk dvs hob- bysnickeri men alla andra kvarstår. Våra uppgif- ter framgår av sista sidan.

Föredrag

Vi har haft ett föredrag under våren. Det var Benny Kullinger som berättade om vykortens historia med tyngdpunkt runt Björklinge.

Sommaren och hösten

Vi hoppas att sommaren varit bra och startar hö-stens inomhussäsong med första torsdagsträffen på Furuliden kl 17.00 den 3 september och fortsätter sen varannan torsdag (jämn vecka) till den 26 no- vember.

Det blir också föredrag 1 okt samt ytterligare en torsdag.

Under kulturnatten den 12 september finns vi på Fyriskällan/Stadsarkivet 14.30 – 16.30.

Övrigt

Föreningen är medlem i Länsforskningsrådet för Uppsala län och medlemmarna kan därför delta i deras aktiviteter. Kolla hemsidan och Facebook.

Vi är också medlemmar i Sveriges Släktforskar- förbund samt Folkrörelsearkivet för Uppsala län

.

Vad ett vykort kan berätta

På vår öppethuskväll 16 maj hade vi besök av Benny Kullinger och hans hustru Gunilla vilka förutom att vara Uppsalabor är drivande i Svenska Vykortsföreningen. De berättade livfullt om sin stora hobby och kryddade med informat- ion om milstolpar och gästgiverier i våra trakter. Även dessa rymdes inom deras intressesfär. Efter

en historisk tillbakablick om hästskjutstiden och exempel bl a från Uppsala såsom Stora torget ur olika vinklar och tidsåldrar avslutade de om ”Blåkortsritaren” Bror Bodingh och hans alster från Björklingetrakten. I vykortens tidiga år – det första publicerades för övrigt 1887 – reste han runt och tecknade lokala motiv som han direkt på plats tryckte i ett mindre antal på hektograf och sålde till de närvarande åskådarna.

Seniorfestival i Björklinge

En Lokal Seniorfestival vid Björkvallen an- ordnades för första gången av Uppsala kommun onsdagen 20/5 2026. Festivalen syftade till att skapa en mötesplats för seniorer med fokus på gemenskap, aktivitet och inspiration till en aktiv livsstil. Vi i Björklingebygdens Släktforskar- förening var inbjudna och fem personer repre- senterade oss där.

Många besökare kom till Björkvallen, men ganska få till oss. Å andra sidan fick vi goda tillfällen att möta och samtala med flera av Uppsala kommuns personal och andra före- ningar som var där under dagen, samt dela ut reklammaterial till några som var intresserade av släktforskning. Så för vår förening blev det en ”nätverksdag”, trevligt arrangemang, gott kaffe med kanelbulle, bra, men lite hög musik tyvärr och fint väder.

Domedagspredikan

Uppsnappat

Ar 1861 tillträdde kyrkoherdetjänsten i Myresjö och Lannaskede pastorat i Småland av komministern Abraham Wikbom. Att döma av en bevarad predikan, hållen på domsöndagen, var Wikbom en mycket originell predikant. Så här talade den småländske kyrkoherden:

"Hören nu vad som skall ske på den yttersta dagen! Då skola alla få eftersom de förtjänat hava, både ni och jag. Det blir ett långt syndaregister, som skall framdragas, då alla edra illgärningar komma fram i ljuset. Ni Myresjöbor! Då skola ni nog önska, att ni hade levt som jag lärt, men då är det för sent att ångra sig. Och ni må tro, att den dagen blir icke angenäm för mig heller. Ty då skall jag stå till svars för huru jag har förvaltat mitt pund, min församling. Och ni kunna då tänka er, huru jag skall känna mig till mods, då jag tänker på ert andliga tillstånd.

Men jag är dock glad att jag icke kommer först. Först skola alla kejsare och konungar, biskopar och påvar redogöra för sina fögderier. Men så kommer turen till oss kyrkoherdar, och då börjar jag bäva. Herren ropar fram mina ämbetsbröder i Korsberga, Fröderyd och Vetlanda, och då gömmer jag mig undan. Men till sist hör jag en röst ropa:

- Wikbom, var haver du dina får?

Jag tiger dock stilla, ty det finns fler präster med namnet Wikbom.

- Abraham Wikbom, var haver du dina får?

ropar vår Herre med hög röst. men likväl tiger jag stilla, ty måhända finns det någon annan med namnet Abraham Wikbom. Då ropar vår Herre med tordönsstämma:

Abraham Wikbom, prost och kyrkoherde i Myresjö och Lannaskede församlingar, kom fram och gör räkenkap för dina får!

Då darrar jag i alla lemmar och ropar så högt jag förmår:

Herre! Jag har inga får utan endast idel raggiga getabockar!

Och så kommer det förfärliga svaret:

–Gå till det eviga mörkert med alla dina getabockar!

Men just som vi marschera dit förnimmes en ljuv änglaröst, som kallar mig ensam tillbaka och säger:

Wikbom. Wikbom! Gack in i din Herres glädje, ty du haver dock gjort det bästa du kunnat med dessa Myresjöbor!

Och så går jag in uti härligheten under det ni går till evig fördömelse. Därför omvänden och bättren eder!"

Wikbom var född i Nye i Småland i februari 1797. Han studerade i Växjö och Uppsala. Han prästvigdes i Uppsala 1820 och blev komminister i Ramkvilla. Han dog 1869 och i minnesteckningen sägs det om honom att "han var en väl begåvad man men hade föga akt på sig själv och på den lärdom han var satt att förkunna".

Släktforskar dagarna 2026 i Borås 22-23 augusti

Passa på att besöka dem om ni är i trakten i slutet av augusti. Det är Borås Släktforskare som arrangerar i år. Läs om vad som bjuds på deras hemsida www.sfd2026.se.

Gösta Lundins skomakeri blir Skotjänst 1935

Berättat av Marianne Söder

Namnet Skotjänst är välbekant för de flesta Uppsalabor och man känner till den lokal vid Stora Torget där ett företag med det namnet har legat sedan år 1939. Vad man kanske inte alltid känner till är hur omfattande Skotjänsts verksamhet en gång var. Exempelvis år 1955 sysselsatte man 20 medarbetare. I denna bransch fanns i Sverige inte något företag som var större, kanske inte heller i övriga Europa. Endast i Stockholm och Malmö fanns ett par av ungefär samma storlek. Verksamheten omfattade naturligtvis främst reparation av skodon, men man reparerade också väskor och andra läder- och skinnvaror.

Gösta Lundin skomakarmästare och politiker

Namnet Skotjänst är stark förknippat med namnet Gösta Lundin, känd både som skomakarmästare och som en av Uppsalas ledande politiker under många år. Han föddes i Uppsala år 1902 och kom redan i 12-årsåldern i skomakarlära. År 1925 blev han mästare och öppnade sitt eget skomakeri i en källarlokal på Timmermansgatan 18. Företaget växte och 1935 öppnade Gösta Lundin skomakeri på Ymergatan 11 i källaren under sin bostad. Företaget tog då namnet Skotjänst. Med stor skicklighet drev Lundin företaget vidare och byggde upp den rörelse som blev en av ledande inom landet.

Skotjänst hade en slogan "Sju skickliga skomakare sular snabbt slitstarkt skarvfritt" Denna slogan fanns att läsa på skyltfönstren berättar Göstas son Sture och det får oss att tro att det syftar på antalet anställda skomakare.

Ernst Sundström

Jag har gått genom min far Ernst Sundströms privata arkiv och UNT:s historiska arkiv och skrivit följande berättelse om min far och om företaget Skotjänst:

Min far Ernst Sundström (1910–1982) var skomakare och startade tidigt på 1930-talet ett skomakeri på Korsbacken i Forkarby, Bålänge. Yrket

hade han lärt av sin far. Under militärtjänsten var han skomakare på I8. År 1935 lade han ner skomakeriet och tog anställning på det nybildade Skotjänst. Vad som var orsakerna till det valet är jag osäker på men jag tror aldrig att han ångrade sig. Han var yrkesstolt, professionell, serviceinriktad och uppskattad av både kunder och arbetsgivare samt medarbetare.

Skotjänst på Stora Torget från 1939

1939 startade Skotjänst sin verkstad, inlämningsställe och kontor på Stora Torget. Min far blev verkmästare där 1945 vilket innebar att han var arbetande chef. På 1940-talet arbetade i verkstaden på Stora Torget

ett tiotal manliga skomakare och en kvinna med yrket nåtlerska. I butiken fanns en eller två kvinnor som betjänade kunderna.

Företaget firar 25-årsjubileum

År 1950 firar företaget 25-årsjubileum på Hantverksföreningen. I samband med banketten berättar Gösta Lundin om utvecklingen från Timmermansgatan till Ymergatan och Stora Torget och att det i dagarna är taklagsfest för en ny lokal i det blivande Hantverkshuset. Företagets start 1925 var blygsam med minimalt kapital och maskinresurser. Då genomfördes 700 sulningar/år och 25 år senare görs 12000/år. Gösta Lundin sade i sitt tal att han tidigt fångats av Henry Fords ord om att "tjänandets anda borde besjäla det produktiva livet och som ledstjärna hade satts att söka göra arbetet så effektivt och gott som möjligt." Vidare

tackade Gösta sin personal som väl förstått att verka enligt företagets idé och intentioner. Han framhöll att det inom företaget inte finns några ”hoppjerkor” – medarbetaren med den kortaste anställningen har arbetat i 3 år och den med den längsta har varit med ett 15-tal år.

Med på jubileet var utöver medarbetarna ett antal företagsledare, som bl a vd för August Johanssons Sko och läder AB. Lundin framhöll dem som en förträfflig huvudleverantör. Inte minst var dess förmåga att under krigstiden få fram material av stor betydelse för Skotjänst.

Skolgatan 33 och Hantverkshuset på Storgatan 30

På 1950-talet startades ett inlämningsställe på Skolgatan 33 där bl a verkmästare, Lennart Johansson (1919–1985) arbetade. Dessutom startades en huvudverkstad på ca 200 kvm med en imponerande stor och tiptop modern maskinpark i det nybyggda Hantverkshuset på Storgatan 30

Genom lokalen gick ett transportband som gjorde att skorna hamnade vid rätt station. Där blev Tore Zettersten (1918–1993) verkmästare och där kom 10-15 man att arbeta och dit flyttade också kontoret. En stor del av reparationerna utfördes där och firman hade en bil som hämtade och lämnade skor på förmiddagen och åkte och lämnade reparerade skor på eftermiddagen på de olika inlämningsställena i centrum. Företaget hade då infört ett kvittosystem där kunden fick den ena delen och den andra delen följde med skorna som skulle repareras med rätt åtgärd ikryssad. Efter reparation förpackades de i påsar och skickades tillbaka till rätt inlämningsställe.

I anslutning till 35 årsjubileet som också firas med medarbetarna m fl startar firman en ny form av kundservice. Om kunden lämnar in ett par skor för lagning på morgonen kan den mot en extra avgift få hämta dem i färdigreparerat skick samma dag kl 17.00, bortsett från lördagar och helgdagsaftnar. Totalt sysselsätter företaget år 1955 ca 20 yrkesskickliga medarbetare, sulning sker av 15000 par skor och smålagning av ytterligare 25000 par.

Skotjänst AB bildades 1956

Skotjänst AB bildades som aktiebolag 1956 och då blev de tre verkmästarna aktieägare. Huvudparten av aktierna kom att ägas av Gösta Lundin med familj. Detta förstärkte troligen verkmästarnas lojalitet och de fortsatte att driva sina respektive ansvarsområde som om de varit deras helt egna företag. Detta

var nog en viktig förutsättning för Gösta Lundins politiska karriär.

Klackbarer

I mitten av 60-talet startade Skotjänst en klackbar på Vaksalagatan i etageplan till det nya Stadshuset med utgång intill viadukten på höger sida om gatan. Denna etablering och inriktning ser jag som en reaktion på alla nya klackbarer, som stack upp som svampar i marken. Dessa störde skomakarna på Skotjänst och framförallt deras yrkestolthet. Klackbar startades även av företaget i det nybyggda Gränby Centrum i slutet av 60-talet. Inlämningsställena för skor fanns också i Heby och Rimbo.

Ernst och Gösta i butiken på Stora Torget

Dåliga tider möts med rationaliseringar

I UNT 1969-05-13 läser man en rubrik ”Satsning på döende hantverk: Maskin halvsular på en kvart” Artikeln inleds med ”Det är dåliga tider för de hedervärda skomakarna av den gamla stammen. Köp och slängmentaliteten har skomakarna mötts av för länge sedan. Kurvorna på lagningar som betalar sig av typ halvsulningar av den rejäla sorten har sjunkit katastrofalt de senaste 10–15 åren”.

I slutet av 1968 gjorde Skomakarmästaren en genomgång av företaget. Siffrorna för från de sista 15 åren talade sitt tydliga språk; 1954 halvsulades drygt 15 650 par skor, 1968 rörde det sig bara om en tredjedel av det antalet. I slutet på 50-talet kom den mest markanta nedgången från ca 14 000 till ca 11 000 på ett år. Siffrorna på mindre reparationer visar dock att man under de sista åren hållit ungefär samma antal. Mot denna bakgrund väljer företaget att investera i en nyinköpt tysktillverkad maskin som klarar av halvsulning och klackning på en halvtimme och i bästa fall på en kvart. Kunden kan alltså få sin sko helrenoverad medan de väntar. Vill skohandlarna och allmänheten ha oss kvar måste vi göra investeringar konstaterar Skomakarmästaren. Maskinen var då den enda i sitt slag i Sverige. Den placerades i skomakeriet på Stora Torget och sköttes av en man, inledningsvis Ernst Sundström.

Störst i Sverige i sin bransch

Huvudverkstaden var placerad i Hantverkshuset intill Östra station. Tre butiker finns i centrala staden. Skotjänst var på den tiden störst i Sverige, ungefär samma storlek hade ett företag i Stockholm och ett i Malmö. Sannolikt var den störst i Europa i sin bransch. De hade bl a satsat på specialiteter inom skoreparationer. Det gäller till exempel omfärgning och infärgning av skor, och här ingår en process som firman har patent på. De satsade också på moderna lästningsmaskiner som framför allt passade skomodet för damer. Företaget var tidiga med ett uttalat servicekoncept. I slutet på 1960-talet erbjöds Ernst Sundström och Tore Zettersten att köpa Skotjänst. Tore valde

dock att sluta och börja hos Een och Holmgrens ortopediska. Vid den tiden inträffar nu något dramatiskt – Gösta Lundin dör 21 juni 1969 efter en kort tids sjukdom. En snabb lösning behövs och den blir att Ernst Sundström och Lennart Johansson arrenderar Skotjänst av sterbhuset och driver det vidare med Lennart Johansson som vd.

Företaget har nu 17 anställda. Investeringar på 40–50000 kr görs i maskiner och lokaler. 350 par skor/dag blir färdiga för kundleverans. Kunderna finns i huvudsak inom stadens gränser men kunder finns också i t ex Malmö och Gällivare dit reparerade skor sänds. Företaget planerar att satsa på nyckeltillverkning och beställning har gjorts av två maskiner. Företaget reparerar även väskor och andra läder- och skinnvaror.

Årsomsättningen vid företaget för året är 600000 kr. Den siffran har varit bättre, främst under de höga smala klackarnas blomstringsperiod som var en guldålder för skomakarna. Under 1970-talet har köp, slit och slängperioden gått tillbaka. Den som slog ut de små skomakerierna och som också påverkade Skotjänst. Företaget har dock aldrig behövt permittera personal. Folk köper skor med bättre kvalitet igen, skor som går att reparera och som det är lönt att reparera. Nu är det brist på skomakare i stället. Branschen hade en åldrande yrkeskår vilket medförde att det inte fanns någon ledig kapacitet bland utbildade skomakare. Svårigheten att attrahera lärlingar utgjorde ett hot.

Några rationaliseringar fanns inte att hämta. Mycket görs och måste även i fortsättningen göras för hand. Den maskin som kan ersätta en skomakare finns inte. Under 1974 reparerades och behandlades ca 70 000 par skor. En skomakare klackade 60–70 par dagligen. Företaget omsatte i mitten av 1970-talet ca 1 miljon kr. I ett företag som Skotjänst utgör lönerna ungefär 60 % av omsättningen enligt vd:n vid en intervju i UNT. Till kunderna räknades inte bara allmänheten utan även skoaffärerna som fick ändringar av nya skor utförda av Skotjänst. De båda arrendatorerna såg ljus på framtiden. En annan anledning till att fö-

retaget gick bra ansågs ligga i de anställdas strävan att göra ett bra arbete i en anda som hängde med från Gösta Lundins tid.

Företaget får nya ägare på 1990-talet.

Min far Ernst Sundström pensionerade sig 1976. Skotjänst upphörde med verksamheten i Hantverkshuset på 1980-talet och överlät lokalen till ett företag i annan bransch. Skotjänst såldes på

1990-talet. Företagsnamnet finns kvar idag (2026) med nya ägare och endast några få anställda. Verkstaden ligger alltså på Stora Torget och har behållit namnet och neonskylten.

Ernst Sundströms devis: Om du är missnöjd med vårt arbete. Berätta det för oss – är du nöjd berätta det för tio andra.

Daniel Forsman tar över som riksarkivarie efter Karin Åström Iko

Daniel Forsman blir ny riksarkivarie efter Karin Åström Iko, som lett Riksarkivet i nästan tio år. Med sin bakgrund inom bibliotekssektorn vill Forsman stärka ar-

Regeringen har utsett Daniel Forsman till ny riksarkivarie och chef för Riksarkivet. Han tillträder den 1 mars 2026 och efterträder Karin Åström Iko, som lett myndigheten sedan 2016.

Daniel Forsman. Foto: Elisabeth Olsson

betet med digitalisering och tillgänglighet – något som är glädjande för alla släktforskare.

Daniel Forsman är i dag stadsbibliotekarie i Stockholm, med ansvar för en verksamhet som omfattar drygt 400 anställda vid ett 50-tal bibliotek. Han är utbildad bibliotekarie och har tidigare varit bibliotekschef vid Chalmers tekniska högskola. Han sitter även i insynsråden för Kungliga biblioteket och Myndigheten för tillgängliga medier.

Ett TV-tips

Slå på SVT1 och Allt för Sverige i höst. En av deltagarna har anor i våra trakter, så kolla in hur hen klarar sig och se om någon intressant information dyker upp.

På vår hemsida samt Facebook har medlemmar och andra intresserade möjlighet att följa vad som händer i Björklingebygdens släktforskarförening. Du är välkommen till våra aktiviteter, även med bidrag som artiklar, bilder, frågor och efterlysningar m.m. till hemsidan och tidningen.

Styrelsen tar tacksamt emot förslag vad Du vill ha för aktiviteter eller läsa om.

Samtidigt vill vi i styrelsen passa på att tacka alla som har skickat in bidrag till hemsidan och tidningen.

Föreningens styrelse

Ordförande:

Solveig Brundin-Eriksson

Vice ordf:

Sven-Olov Mattsson

Sekreterare:

Wencke Hellström

Kassör och ansvarig för hemsidan:

Lena Söderström

Vice kassör:

Åke Eriksson

Tidningsansvariga:

Kjell Andersson

Britt-Marie Andersson

Ledamöter:

Inger Eriksson

Kerstin Oskarsson

Kommande evenemang:

Öppet Hus

på Furuliden, Södra Långåsvägen 10, Björklinge
tid: 17.00 - 20.00, helgfria torsdagar jämna veckor
från 3/9 till 26/11

Föredrag mm på Furuliden:

3/9 Vi börjar höstsäsongen med en kort inledning
av Lena Söderström

1/10 framför Berit Andersson och Lars Pettersson
sitt sorgliga spel om Vibo-Stina från Tegelsmora,
den sista kvinnan i Uppland som 1845 avrättades.

Vi jobbar med ytterligare något föredrag under
hösten. Håll koll på hemsidan och Facebook för att
se om vi lyckas.

Hembygdsdagar mm där vi medverkar

Bl a Björklingedagen 30/8 och julmarknaden 22/11

Kolla på hemsidan efter fler platser.

Kulturnatten 12/9 finns vi på Fyriskällan på em
14.30 – 16.30

Du kontaktar oss på e-post
info@bjorklinge.se

Vår hemsida är
www.bjorklinge.se

Vi finns också på [facebook.com/bjorklinge.se](https://www.facebook.com/bjorklinge.se)

Vårt plusgirokonto är 492 87 62-6

Vår förening samarbetar med.

Föreningen är också medlem i:
Sveriges Släktforskarförbund
Länsforskningsrådet i Uppsala län
Folkrörelsearkivet för Uppsala län

Ta gärna kontakt med någon i styrelsen om Du har frågor om släktforskning.

Medlemsavgiften: enskild 200 kr. par på samma adress 350 kr, ungdom till 25 år 100 kr. Avgiften betalas in till föreningens plusgirokonto 492 87 62-6. Ange ditt namn, adress, E-postadress och telefonnummer på inbetalningskortet.

När Du flyttat eller byter E-post kom ihåg att anmäla förändring!

Bli släktforskare och få ett livslångt intresse på köpet

En grundregel för släktforskning är:

Ge aldrig upp! Förre eller senare hittar du lösning på problemet.